

ส่วนที่ 1

ส่วนนำ

หลักการและเหตุผล

ในการเลี้ยงสัตว์น้ำอาหารนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ เนื่องจากเป็นต้นทุนการผลิต 60-70 % ของต้นทุนการผลิตรวม นอกจากนี้ยังมีผลต่อลักษณะต่าง ๆ ของสัตว์น้ำ เช่น การเจริญเติบโต การใช้ประโยชน์อาหาร คุณภาพซาก (ปริมาณเนื้อ และไขมัน) ความแข็งแรง ภูมิคุ้มกันโรค ตลอดจน สมรรถภาพการสืบพันธุ์ และคุณภาพลูกปลา ดังนั้น แนวทางหนึ่งในการลดต้นทุนค่าอาหาร คือการนำวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นที่มีผลผลิตในปริมาณมากมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสัตว์น้ำ และเพิ่มคุณภาพผลผลิตสัตว์น้ำให้ดีขึ้น ในภาวะที่มีการแข่งขันผู้ผลิตต้นทุนได้มากที่สุด หรือผู้ผลิตสัตว์น้ำได้ในราคาต่ำสุดต่อกิโลกรัมย่อมได้เปรียบ องค์กรประกอบหนึ่งที่ทำให้ราคาอาหารของสัตว์น้ำสูงหรือต่ำก็คือเปอร์เซ็นต์โปรตีนในสูตรอาหาร อาหารสำเร็จรูปจะมีราคาค่อนข้างสูงกว่าอาหารที่เกษตรกรผสมขึ้นเองในฟาร์ม ซึ่งหากผู้ประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและความสามารถในการใช้ประโยชน์จากโภชนาแต่ละตัวอย่างถ่องแท้แล้ว การผลิตอาหารสัตว์น้ำแต่ละชนิดย่อมขาดประสิทธิภาพและสิ้นเปลืองเกินความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของโปรตีนซึ่งจัดว่า เป็นโภชนาที่มีราคาแพงที่สุดและถึงแม้ว่าเราจะสามารถปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่มีโปรตีนเป็นองค์ประกอบ เพื่อทดแทนโปรตีนที่มีราคาแพงได้ในระดับหนึ่งของกระบวนการผลิตแต่ก็กระทำได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะสัตว์น้ำแต่ละชนิดมีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากโปรตีนที่มาจากแหล่งวัตถุดิบต่างกัน ได้จำกัดตัวอย่างเช่น ปลากินพืชจะใช้โปรตีนจากพืชได้ดีกว่าปลากินเนื้อและวัตถุดิบแต่ละชนิดสัตว์น้ำจะมีความสามารถในการย่อยได้ต่างกันไป เพราะในวัตถุดิบจะมีองค์ประกอบของเยื่อใยมากน้อยต่างกันจึงจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบที่ปลาย่อยโปรตีนง่ายใช้ระยะเวลาสั้น

ความต้องการผลิตอาหารที่มีคุณภาพขึ้นใช้เองในฟาร์ม โดยเน้นการลดต้นทุน จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ด้านโภชนาศาสตร์สัตว์น้ำ การคัดเลือกวัตถุดิบที่นำมาใช้ การตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ การคำนวณและประกอบสูตรอาหารสัตว์น้ำ ซึ่งปัจจุบันนักโภชนาศาสตร์สัตว์น้ำมีข้อมูลด้านชีววิทยาของสัตว์น้ำแต่ละชนิดเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เข้าใจถึงความต้องการ โภชนาที่แท้จริงของสัตว์น้ำเหล่านั้น ช่วยให้การพัฒนาสูตรอาหารแต่ละชนิดเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล

ประหยัดต้นทุนและประการสำคัญ สัตว์น้ำยังคงได้รับโภชนาครบถ้วนตรงตามความต้องการที่แท้จริงแนวทางที่จะลดต้นทุนค่าอาหารให้ได้ผลดีคือการผสมอาหารใช้เองในฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำซึ่งจะลดต้นทุนค่าอาหารได้กว่า 20-30 % ปัญหาสำคัญของการผสมอาหารสัตว์น้ำใช้เองในฟาร์ม คือ เกษตรกรขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโภชนาที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ ขาดสูตรอาหารที่เหมาะสม และไม่สามารถใช้วัตถุดิบที่มีราคาถูกลงแทนวัตถุดิบที่มีราคาแพง

ด้วยเหตุนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในจังหวัดชลบุรีมีการเลี้ยงปลาน้ำจืดกันมากก็ประสบกับปัญหาดังกล่าวคือขาดองค์ความรู้ ขาดเทคโนโลยี ขาดความเข้าใจ ในการผลิตอาหารปลาใช้เองในฟาร์มเพื่อลดต้นทุนการผลิตจึงได้รวมกลุ่มกันขอความรู้และต้องการฝึกทักษะการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา ดังนั้นสาขาวิชาประมง คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ และศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดจังหวัดชลบุรี กรมประมง ได้เห็นข้อจำกัดดังกล่าวของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำจึงได้จัดทำโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารปลาให้แก่กลุ่มเกษตรกร โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ 1) สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 2) ฝึกอบรมให้ความรู้ตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบแต่ละชนิด และวิธีการวิเคราะห์โภชนา 3) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารปลาโดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายและราคาถูกในท้องถิ่น 4) การทดสอบประสิทธิภาพของอาหารที่ผลิตขึ้น และ 5) การติดตามและประเมินผลเกษตรกรหลังจากที่เข้ารับการถ่ายทอด เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำกลุ่มเป้าหมายมีศักยภาพและความเชี่ยวชาญในการผลิตอาหารใช้เองอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถประยุกต์ใช้วัตถุดิบอาหารที่มีในท้องถิ่นทดแทนวัตถุดิบที่มีราคาแพง เพื่อลดต้นทุนการผลิต สามารถรวมกลุ่มกันผลิตขึ้นใช้ได้เองอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรวมกลุ่มในรูปวิสาหกิจชุมชนได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาผลิตอาหารสำเร็จรูปใช้ได้เอง
2. เพื่อให้เกษตรกรเลี้ยงปลาแบบยั่งยืนด้วยการเลือกใช้วัตถุดิบอาหารที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นประกอบสูตรอาหารเลี้ยงปลา
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโภชนาและต้นทุนการผลิตอาหารปลาเพื่อหาแนวทางลดต้นทุนการผลิต

ความสอดคล้องกับตัวชี้วัดผลผลิต

- ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านสังคมศาสตร์ ด้านบริการวิชาการ
 ด้านวิจัยถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านวิจัยองค์ความรู้ ด้านทำนุบำรุง
 โครงการเตรียมความพร้อมผู้ประชาคมอาเซียน

ประเภทโครงการ

โครงการใหม่

โครงการต่อเนื่อง (ระบุปีที่เริ่มดำเนินการครั้งแรกพร้อมงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน)

ปีที่ 1 ดำเนินการเมื่อ (วัน/เดือน/ปี) 2 ส.ค. 56 - 30 พค. 57.. งบประมาณที่ใช้.....100,000.....บาท

ปีที่ 2 ดำเนินการเมื่อ (วัน/เดือน/ปี) งบประมาณที่ใช้.....บาท

ปีที่ 3 ดำเนินการเมื่อ (วัน/เดือน/ปี) งบประมาณที่ใช้.....บาท

ปีที่ 4 ดำเนินการเมื่อ (วัน/เดือน/ปี) งบประมาณที่ใช้.....บาท

ปีที่ 5 ดำเนินการเมื่อ (วัน/เดือน/ปี) งบประมาณที่ใช้.....บาท